

Cerkev in delavci

RAZBURLJIVI DOGODKI V JUŽNEM TIROLU

Eno najbolj bolečih dejstev naše slovenske skupnosti na Tržaškem in Goriškem je odtujenost med duhovnikom in delavci. Ta žalostni pojav je ne le vzrok šibkosti vseh pobud in naporov na katoliški strani, ampak tudi na splošno slabi vso našo skupnost, ker predstavlja globoko razpoko v njej. Delavci se čutijo tuji Cerkvi in so polni nezaupanja do vsega tistega, pri čemer je udeležen duhovnik ali kar nosi vsaj malo katoliški pečat. Naši duhovniki pa so se nekako vdali v to, da so naši delavci na drugem bregu, ali izraženo bolj »po slovensko«: v nasprotju taboru, in si po večini niti več ne prizadevajo, da bi se jim približali, to je, da bi jim približali Cerkev in oživili v njih krščanstvo. V naših delavcih namreč še ni zamrlo njihovo krščansko jedro; le skrito je in okrnjeno, brez novih pogankov in živih sokov, a še vedno sposobno, da ozeleni in da požene nove kali in rodovitne sadove.

Seveda pa to ni samo naš slovenski problem, ampak problem vsega krščanstva, za nas še posebno težak, ker duhovno in kulturno drobi našo manjšinsko skupnost, Cerkev kot celota se tega problema dobro zaveda in se trudi, da bi ga rešila in spet pritegnila delavce.

Na katoliški univerzi Svetega Srca v Milanu je bil prirejen zadnji čas Teden pastoralne prenovitve, na katerem so obširno obravnavali tudi ta pastoralni problem. O njem je imel zelo zanimivo predavanje mons. Costa, osrednji asistent Italijanske katoliške akcije. V njem je poudaril — citirano po »Osservatore Romano« — da je potrebna za delavce »angažirana in nesamoljubna pastoralna akcija... Pastoralna akcija naj poteka na čisto religiozni ravni in naj obravnava predvsem verske potrebe delavcev, ne toliko praktična vprašanja... Potrebno je, da krščanstvo spoštuje vsakega človeka in vsako idejo. Ni rečeno, da naj bi sprejemali zmote. Rečeno pa je, da je treba spoštovati vsako ideologijo, rečeno je, da moramo biti zmožni razgovarjati se, poslušati, biti zmožni iskrenega razgovora...«, je dejal mons. Costa. »...Tudi za pastoralno delovanje med delavci je to zdaj zlasti ura laikov. Včeraj sta škof in župnik govorila za vse. Ljudje so bili dovolj pripravljeni poslušati. Krščanska skupnost je z lahkoto sprejemala načelo avtoritete. Danes pa smo priče, da prehaja načelo avtoritete v načelo svobode; dogaja se prehod od očetovstva na bratovstvo. Včeraj se je delovalo z visokega, zdaj pa se deluje tako, da stojimo človeku ob strani, po Kristusovem vzgledu.

Rekel je tudi: »Delavsko vprašanje zadeva vse in vsa Cerkev se mora zganiti, od škofije do župnije, da pride do specifičnih del...«
Mons. Costa je tudi izjavil, da je delavski svet s tem, da se osvobaja suženjstva potrebe in da je deležen več spoštovanja in nabe, tudi vedno bolj razpoložljiv za potrebe duha. To pa nudi vedno širšo mož-

Južni Tirol je zopet deležen svetovnega zanimanja. Po milanski obsodbi južnotirolskih atentatorjev se je zdelo, da bo prišlo do pomiritve. V resnici je pa pod pepelom še vedno tlelo. Prav pred začetkom novih pogajanj med Italijo in Avstrijo za ureditev južnotirolskega vprašanja so spet začele pokati bombe in puške, ki so to pot zahtevale tudi smrtne žrtve.

V vasi Selva dei Molini ali Mühlwald je neka kmetica slišala danes teden ob osmih in pol zvečer strel. Niti slutila ni, kaj se je zgodilo v sosedni hiši, kjer je orožniška postaja. Šele čez eno uro se je vrnil orožnik, ki je bil šel po zdravila za obolelega tovariša, prav tistega, ki ga je našel ob povratku mrtvega na pragu stranišča, na koncu lesnega mostovža. Takoj je udaril alarm. Prihitei so predstavniki oblasti, ki so ugotovili, da je počil strel iz nasprotne komaj 30 metrov oddaljene in zapuščene hiše. Krogla je smrtno zadela 24-letnega orožnika Vittoria Tiralonga.

Umor iz zasede je vzbudil splošno osuplost. Oborožene sile so v velikem številu, s psi in heikopterji, začele preiskovati sosedne gozdove in gore, toda o atentatorju niso našli niti sledu.

Predstavniki Južnotirolske ljudske stranke in sam bociški škof Gargitter so naslednji dan navsezgodaj obiskali oblasti ter jim izrazili v imenu nemške manjšine najgloblje ogorčenje nad umorom nedolžne žrtve; obenem so tudi prosili, na bi varnostni organi pri iskanju krivcev ne postopali pretrdo z nedolžnimi prebivalci pri morebitnih zaslišanjih.

Še isto jutro so se namreč vršile izredno stroge hišne preiskave po vseh vaseh okoli tistega kraja. Aretiranih je bilo okrog 300 ljudi, tudi ženske in krajevni župan. Po cestah so ustavljali vse avte in tirali potnike na zaslišanje. Ker je orožniška postaja premahna, so morali pridržati vse ljudi kar na vaškem trgu. Po nesreči se je sprožil tudi strel iz puške nekega orožnika in je ranil 4 osebe. Večino aretiranih so naslednji dan že izpustili, ker se je izkazalo, da nimajo nobenih zvez z atentatorji.

nost za akcijo Cerkev z namenom, da bi se odvijal dialog z delavci v ozračju velikega zaupanja, po vzgledu Janeza XXIII. Treba je zapustiti »krščanstvo prepovedi«, ljudje so trudni krščanstva, ki sestoji iz samih »ne«. Potrebno je toplo krščanstvo, ki bo znalo sprejemati vase vse vrednote, tudi naravne, in ki bo vneslo med nje svojo novo in ogromno sposobnost razvoja. V globini vsakega človeka — in torej tudi delavca — se skriva zmožnost sprejeti tako krščanstvo, to je pravo krščanstvo.

Mons. Costa je tudi posebej poudarjal, da ne bi smeli izkoriščati simpatije delavcev do Cerkev v druge namene.

Umorjenemu orožniku so priredili slovenski pogreb, kateremu so prisostvovali vsi domačini. V poslanski zbornici, kjer so vsi poslanci izrazili svoje ogorčenje nad umorom in sožalje družini mlade žrtve, je govoril tudi južnotirolski poslanec Dietl. Tudi on je izrazil v imenu južnotirolske ljudske stranke in vsega prebivalstva v Južnem Tirolu sožalje družini in ogorčenje nad terorističnimi podvigi, ki imajo namen skaliti odnose med sosednima državama, ki so na tem, da se že letos normalizirajo. Pozval je zunanega ministra, naj se še poglobi trud za ureditev spornih vprašanj glede Južne Tirolske in naj se da bociški pokrajini res pravo in bistveno samoupravo. Dodal je še, naj vlada poskrbi, da se pri pobijanju nasilja loči prebivalstvo, ki hoče živeti v miru in pravici, od skupine zanesenih teroristov, ki lastnemu ljudstvu samo škodijo.

SKRIVNOSTNI UMOR NA PLANINI

Medtem je lov za atentatorji nadaljevalo okrog tisoč mož. Še preden so prišli na pravo sled, se je spet dogodilo nekaj zagonetnega. V ponedeljek ob zori je prisel v gostilno v Saltausu v Pasajerski dolini ves raztrgan mladenič s pištolo v roki. Zaradi njegovega čudnega obnašanja je gostilničar obvestil policijo. Mladenič je tam izpovedal, da je medicince Peter Hofmann z Dunaja in da je v planinskem seniku na Hahnekaru mu pustil dva težko ranjena moža. Orožniki in vojaki so odhiteli na označeni kraj, kjer so najli mrtvega Aloisa Amplatza, enega izmed osumljenih atentatorjev, ki je bil obsojen od milanskega sodišča na 25 let ječe. Krvavi sledovi, orožje in nahrbtniki so kazali, da je spal na senu še drugi neznanec. Po mnenju preiskovalcev je bil to eden od voditeljev južnotirolskih oboroženih tajnih skupin Georg Klotz, katerega so več let zaman zasledovali po ledenikih in prepadih.

Tega detektivskega romana pa še ni konec. Krožijo govorice, da je tajinstveni mladenič Hofmann na kvesturi v Bocnu baje marsikaj povedal. Med drugim je menda dal razumeti, da je on ubil Amplatza in težko ranil Klotza, ko sta ležala v spalnih vrečah. Slednjemu se je posrečilo zbežati. Samo po sebi se pojavlja vprašanje, zakaj je prišlo v koči do streljanja. Nekateri italijanski listi ugibajo, da je bil Hofmann dolga roka dunajske policije, ki nikakor ne želi, da bi vodje teroristov padli živi v roke zasledovalcem ter bi prišlo na dan marsikaj, kar naj bi ostalo — in bo morda ostalo za vedno skrito. In še bolj zagoneten zaključek: v torek ob dveh zjutraj so štirje organi kvesture v Meranu prišli v orožniško vojašnico po Hofmanna, da ga odpeljejo na zasliševanje. Med prevozom je mladenič, ki je še prejšnji dan kazal znake zmedenosti in imel številne rane, nenadno sunil vozni-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 13. septembra, ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Revija slovenskih pevskih zborov; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice na Trst; 11.15 Oddaja za najmlajše: »O dečku, ki se ni znal smejati«, mladinska radijska igra Zarka Petana. Igra RO., vodi Lojzka Lombar; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 15.00 Zlata risanka: Remo Germani; 16.00 Malo znane velike ljubezni - Franc Jeza: »Dickensova prva ljubezen«; 17.30 Popoldanski ples; 18.30 Kino, večeraj in danes, pripravil Sergij Vesel; 21.00 Folklorja z vsega sveta.

• PONEDELJEK, 14. septembra, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Iz slovenske folklorje - Niko Kuret; Ljudstvo baja, ljudstvo poje: »Ljuba mamka naša, kje je hčerka vaša«; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.00 Tržaški pianisti: Claudio Gherbitz; 19.15 Iz lovčevih zapiskov - Ivan Rudolf: »Račja mama«; 21.00 Jacopo Napoli: »Ubogi vrag«, opera v štirih scenah, Gianni Ramous: »Vojsčakovi napori«, farsa v enem dejanju.

• TOREK, 15. septembra, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Zenski liki; 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa. Solista: klarinetist Giorgio Brezigar in fagotist Dario Bernini; 18.50 Gostovanja solistov v Trstu. Pianistka Dubravka Tomšič; 19.15 Pripovedke o narodnih junakih: »Džingiz Kan«, napisal Marij Maver; 21.00 Radijska novela - Ivan Pregelj: »Regina roža ajdovska«; 22.40 Sodobna simfonična glasba.

• SREDA, 16. septembra, ob: 11.45 Folklorni mozaik; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Orkester v osemnajstem stoletju; 18.50 Slovenski romantični samospeli. Pojejo sopranistka Ondina Otta, tenorist Mitja Gregorač in baritonist Marcel Ostaševski; 19.15 Enej Silvij Piccolomini (Pij II.) ob 500-letnici smrti - Maks Sali: »Slovenska zgodovina v njegovih delih«; 21.00 Simfonični koncert orkestra gledališča »Verdi«. Vodi Pietro Argento. Sodeluje pianist Joerg Demus. V odmoru (približno ob 21.45) Knjižne novosti - Vinko Beličič: »Cetrta knjiga Zgodovine slovenskega slovstva v izdaji Slovenske Matice«.

• CETRTEK, 17. septembra, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Potovanje po Italiji; 18.00 Pevski zbori dežele Furlanije-Juljske Benečije; 18.30 Kvartet v dvaidesetem stoletju; 19.15 Gradovi na Goriškem: »Rihenberški grad«, napisal Rado Bednarik; 21.00 »Človek, ki je srečal samega sebe«, fantastična dogodivščina v treh dejanjih, ki jo je napisal Luigi Antonelli, prevedel Martin Jevnikar. Igra RO., režira Jože Peterlin; 23.00 Slovenski in jugoslovanski solisti.

• PETEK, 18. septembra, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Zena in dom; 18.30 Najlepše romantične simfonije; 19.15 Jadransko morje - Gojmir Budal: »Kopne in letalske zveze«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. Vodi Demetrij Zebrič. Sodelujejo: sopranistka Ksenija Vidali, tenorist Miro Brajnik in basist Danilo Merlak. V odmoru (približno ob 21.30) Mladina na Zahodu.

• SOBOTA, 19. septembra, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Zavojevalci gora - Dušan Pertot: »Kandžinga ali Nanga-Parbat«; 15.00 »Volans«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Kameniti gost«, drama v enem dejanju in štirih prizorih A. S. Puškina, prevedel Josip Vidmar. Igra Slovensko gledališče v Trstu, režira Miha Baloh; 17.20 Drugi Vatikanski koncil; Slovenski in jugoslovanski skladatelji - Zvonimir Ciglič: Obrežje plesalk. Matija Bravničar: Slovenska plesna burleska. Pirmož Ramovš: Scherzino za klavir in godala. Orkester Slovenske Filharmonije vodi Bogo Leskovic; 19.00 Predelava folklorne glasbe; 19.15 Počitniška srečanja, pripravil Saša Martelanc; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Slovenski Oktet; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Simfonične pesnitve; 23.00 Znani izvajalci Chopina - Pianist Vladimir Horowitz.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 13. septembra, nedelja: Filip, Virgilij
- 14. septembra, ponedeljek: Velenko, Ciprijan
- 15. septembra, torek: Nikodem, Znanoslav
- 16. septembra, sredo: Ljudmila, Mila
- 17. septembra, četrtek: Franciška
- 18. septembra, petek: Irena, Ilka
- 19. septembra, sobota: Vitograd, Vido

Škofovsko posvečenje v Logu

V nedeljo popoldne je bila v romarski cerkvi v Logu pri Vipavi nadvse pomembna slovesnost — posvečenje novoimenovanega škofa v Koprno mons. dr. Janeza Jenka. Pritegnila je množico ljudstva in duhovnikov z vse Primorske, pa tudi od drugod. Obredi so se začeli ob 16. uri, škofovsko posvetitev pa je bila izvršena med slovesno pontifikalno mašo, ki jo je daroval v latinskem obredu beograjski nadškof mons. Gabriel Bukatko. Škofa sopsvečevavca sta bila ljubljanski nadškof, mons. dr. Jože Pogacnik, in mariborski škof, mons. dr. Maksimilijan Držečnik. Pred posvečenjem je izrekel nekaj poždravnih besed neki laik.

Obredi škofovskega posvečenja so bili močno sugestivni. Pred sveto mašo je prebral beograjski generalni vikar, gospod Lujko Česlar, papeževo bučo o imenovanju v latinščini, mons. Leopold Jurca, prošt in župnik v Koprnu, pa jo je prebral v slovenskem prevodu. Nato je imel nadškof Bukatko nagovor na posvečenca ter mu nakazal njegove dolžnosti. Posvečenec je nato podal pri-sego in izjavo vere. Potem se je začela slovesna pontifikalna maša. Med sveto mašo sta subdiakon in nato diakon zapela berilo in evanĝelij v slovenščini. Posvečenje novega škofa je bilo izvršeno med evanĝelijem.

Po posvečenju in pred darovanjem je posvečenec mons. Jenko daroval posvečevavcu dve prižgani sveči, dva kolača kruha in dva sodčka vina, kot zahtevata simbolni obred in tradicija. Potem se je začela koncelebracija. Ob koncu sv. maše je mons. Bukatko izročil novemu škofu znamenja škofovstva: mitro, rokavice in škofovski prstan, nakar je začnel zahvalna pesem, med katero je šel novoposvečeni škof v spremstvu posvečevalcev po cerkvi ter blagoslavljal ljudstvo. Ob koncu je podelil svoj prvi slovesni škofovski blaŝoslov vsem prisotnim. Pevci pa so zapeli v tritonskem višanju himno v staroslovanščini »Na mnogaja leta«.

Slovesni obred škofovskega posvečenja se je zaključil z govorom novoposvečenega škofa mons. Jenka; zahvalil se je Bogu, sv. očetu, pokojnim staršem, pokojnemu nadškofu mons. Ujčiču in vsej duhovščini in vernikom, ki so se v tako velikem številu udeležili njegovega posvečenja. Končal je z besedami, ki so zapisane na njegovem škofovskem grbu: Fides — victoria, Vera — zmaga. Ljudstvo in duhovščina pa sta mu ploskala. Deklica v slovenski ljudski noši mu je izrekla prisrčna voščila v imenu primorskega ljudstva in vsega slovenskega naroda.

Ko se je sprevod vrnil v zakristijo, je vsa množica zapela himno »Marija skoz življenje«. Pesem je mogočno doneala pod oboki cerkve in okrog nje.

Slovesnosti posvetitve so se udeležili poleg že imenovanih še mnogi drugi cerkveni dostojanstveniki, med njimi reški škof mons. Jože Pavlišič, apostolski protonotar mons. A'bin Kjuder, predstavniki ljubljanskega kapitlja, poleg tega pa skoraj vsa duhovščina iz Goriške, tržaške, reške in kopske administrature ter predstavniki raznih moških in ženskih redov. Prisotnih je bilo okrog 8.000 ljudi. Peli so združeni cerkveni pevski zbori iz vipavskega dekanata, skupno okrog 200 pevcev pod vodstvom prof. Slavka Podobnika. Računajo, da se je udeležilo slovesnosti okrog 200 dulovnikov. Razvese-

ljivo je, da je bilo med navzočimi veliko moških in mladine.

Posvetitve so se udeležili tudi zastopniki goriške in tržaške škofije.

Ozemlje Slovenije upravljajo v cerkvenem pogledu zdaj trije škofje (doslej sta bila škofa samo v Ljubljani in Mariboru). Vsi katoliški Slovenci se veselimo, da se je povečalo število slovenskih škofov, ki pa jih je glede na število Slovencev, na obsežnost slovenskega ozemlja in na katoliško tradicijo slovenskega naroda še vedno premalo. Upati pa je, da se bo s časom njihovo število zvišalo, z ustanovitvijo novih samostojnih škofij.

—0—

NOVICE Z VSEGA SVETA

Predsedniku republike Segniju gre počasi, a sta'no na bolje in lahko že vstane za nekaj ur dnevno iz postelje ter počiva v naspalnjaču. Tudi skupni zdravniški pregledi so postali redkejši. Vendar verjetno ne bo mogel več opravljati svoje dolžnosti in predvidevajo, da mu bočjo po kongresu kršćanskih demokratov izvolili naslednika.

—0—

V ponedeljek ob 16. uri se je začel v Zenevi sestanek zunanjih ministrov Avstrije in Italije o južnotirolskem vprašanju. Predvidevajo pa, da bodo pogajanja za rešitev tega vprašanja še dolgo trajala, četudi dajeta obe strani optimistične izjave, da »stvar napreduje«, in je avstrijska vlada uradno ob-sodila teroristično aktivnost v Južnem Tirolo. Sestanek ni prinesel nič novega. Nov sestanek bo oktobra.

Razburljivi dogodki

(Nadaljevanje s 1. strani)

ka v hrbet. Ta je izubil — po uradnem poročilu — oblast nad krmilom. Voz je začel v cestni kamen in se je prevrnil v jarek. Hofmann je skočil ven in zbežal preko sadovnjakov, kljub streljanju štirih policistov.

V sredo zvečer je pa avstrijska policija sporočila, da je v Soldenu v bližini italijanske meje aretirala Klotza. Potemtakem je voditelju južnotirolskih teroristov uspelo prebiti se skozi številne italijanske zasede ter se rešiti na avstrijsko stran. Hodil je dva dni ranjen na ramenu in obrazu čez gore, od katerih so nekatere visoke nad tri tisoč metrov. Ko je prispel na avstrijsko ozemlje, je izjavil, da je obhodnica italijanskih karabinerjev presenetila njega in Amplatza v seniku na gori La C'ava ter nanju streljala. Amplatz je bil na mestu mrtev, njemu je pa uspelo pobegniti. Klotz je odločno zanikal, da bi ju bil kdo izdal. Pristavil je, da ni nikdar slišal o kakem avstrijskem študentu Petru Hofmannu.

To so zadnji dogodki, ki so razburili vse ljudstvo na Južnem Tirolskem. Ne bi pa bilo prišlo do njih, če bi se določena skupina ne bila poslužila orožja za reševanje političnih vprašanj in če bi se na drugi strani ravnali po načelih pravičnosti in spoštovanja narodnostnih pravic manjšin.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Bo kdaj revščina izginila s sveta?

»Kakšna družba je to, v kateri postajajo bogati vedno bogatejši — in revni tudi?« To vprašanje je izzivalno postavil nedavno nek ideolog nemške gospodarske konjunktore. Odgovoril mu je v nemškem tedniku »Die Welt« časnikar in sociolog Bernd Nellessen. Njegov odgovor je zelo zanimiv, zato hočemo navesti nekaj najvažnejših misli iz njega.

Bernd Nellessen omenja najprej dejstvo, da je bil revež pred petdesetimi leti takorekoč pod policijskim nadzorstvom in da ni imel volivne pravice. Revščino so smatrali za človekovo usodo, ki je sicer vzbujala pozornost, vendar pa ni dajala pravice do kakih zahtev na državo in družbo. Danes pa posest televizijskega sprejemnika ni razlog, da njegov posestnik ne bi užival državne podpore. Nekdaj je veljalo za plemenito čednost, da so bogati pomagali revežem, danes pa je to njihova z zakonom določena dolžnost. Država jamči s svojo socialno zakonodajo vsakomur nek eksistenčni minimum, ki sicer ne odpravlja pomanjkanja, vendar ga omili. Eksistenčni minimum je višji, in sicer tako visok, da bi si socialni revolucionarji pred pol stoletjem niti v svojih najdrznejših sanjah ne bili upali sanjati o njem.

Motijo se stari marksisti in stari kapitalisti

Kljub temu pa še strašita po današnjem svetu dve zastareli miselnosti: prvo zastopajo marksisti stare šole, ki se ne morejo znebiti predstav, da je revščina še vedno razreden pojav in da je ni mogoče odpraviti drugače kot z izvajanjem marksističnih teorij. Druga pa izraža tesočletja staro prepričanje, da so reveži pač vedno bili in bodo. Toda motijo se tako stari marksisti kot stari kapitalisti. Svoje zastarele predstave prenašajo v čisto nov, spremenjeni svet, v katerem postajajo stanovske in razredne razlike vse manjše in sploh izginjajo. Že v Nemčiji se vozijo danes čistilke z lastnimi avtomobili, in ljudje, ki uživajo socialno podporo, si privoščijo oddih na morju. Sociologi in ekonomisti napovedujejo, da bo imela v desetih letih tudi tista plast prebivalstva, ki ima danes najnižje dohodke, take prejemke, kot jih ima danes plast s srednjimi dohodki.

Ali bo torej revščina tedaj dokončno pregnana iz takih držav? Bodo zanamci obravnavali pojem revščine le še kot pojem iz preteklosti? Bernd Nellessen meni, da pojem stiske in revščine nikoli ne bo izginil iz sveta. Pojavlja se le v drugih oblikah, in največ ravno zaradi pomanjkanja sočutja. Ljudje izgubljajo razumevanje za človeško trpljenje. Skušajo ga le upravljati in odpravljati z birokratskim sistemom in vne- mo. Gre predvsem za duhovno, duševno stisko.

Človeške stiske ni mogoče odpraviti samo z denarjem

Ali ni morda v hudi duševni stiski starejši moški, ki je moral že v najboljših letih v pokoj, v katerem sicer prejema lepo pokojnino, a se čuti odveč na svetu? In ali ni v stiski stara ženska, ki živi v razkošno opremljenem domu za stare ljudi, ki bi pa mnogo rajši krpa la nogavice v družini katerega svojih otrok? Namesto družinske toplote pa ji pošiljajo ti preko organizacije »Fleurop« le

šopke za praznike. In ali bi bilo število zabredle mladine res tako veliko, če bi imelo več ljudi razumevanje za njene stiske in ji pomagalo?

Začudenje vzbuja dejstvo, da sicer število revežev pada in da se socialne ter razredne razlike izravnavajo, ne zmanjša pa se število ljudi, ki iščejo pomoči v svojih stiskah. Človeške stiske ni mogoče in ne bo nikoli mogoče odpraviti samo z denarjem in socialnim napredkom; nesmiselno bi se bilo vdati mišljenju, da je odpravljanje stiske soljudi samo stvar oblasti in psihologov. Stisko naših dni bi lahko izrazili z besedami: da vse premalo živimo s svojim bližnjim. To je revščina našega časa in stiska v naši gospodarski blaginji.

Festival norosti na Cipru

Norec na Cipru uganja naprej svojo tragikomedijo nacionalističnega fanatizma. Zdaj namerava poslati uradno poslanstvo v Moskvo, da bi mu zagotovilo oboroženo pomoč Sovjetske zveze, sam pa je že šel mole- dovat zanj — Nasserja. Razširil je tudi blokado nad turško manjšino, katero hoče z gladom pregnati z otoka. Kot se zdi, je odločen povzročiti vojno med Grčijo in Turčijo. Ta zadnja kaže čudovito potrpljenje, a tudi Grčiji postajajo norčije na Cipru nadležne.

V mesecu juniju letos je bilo izgubljenih v Italiji 20 milijonov delovnih ur zaradi stavk. V juniju lanskega leta je šlo zaradi stavk v izgubo samo ena četrtnina toliko delovnih ur.

Cena sladkorja se bo zvišala v prodaji na drobno za 10 lir. To je potrebno zaradi višjih proizvodnih stroškov, ki so se dvignili zadnji čas za 25 lir za kg. A 15 lir pri kilogramu bo prispevala država.

ATOMSKE ELEKTRARNE V ITALIJI

Na ženevski konferenci o miroljubni uporabi atomske sile so italijanski znanstveniki predložili poročilo o sedanjem stanju razvoja atomskih elektrarn v Italiji. Glavni ravnatelj državne družbe ENEL, prof. Angelini, je izjavil, da bodo lahko velike atomske elektrarne, katere bodo začeli graditi, v dveh letih proizvajale električno silo po konkurenčni ceni. Dozdaj dajejo tri že obstoječe atomske elektrarne skoraj 5% vse v Italiji porabljene električne sile. Prof. Angelini je končno zagotovil, da bo italijanska industrija prav tako hitro razvila svoj doprinos k atomskim elektrarnam, kakor se je zgodilo to pri navadnih termičnih elektrarnah.

Spričo tega pričakovanega naglega razvoja atomskih elektrarn v Italiji bi bilo morda prav, če bi tudi v Sloveniji posvetili pozornost gradnji atomskih elektrarn, kar bi rešilo gornji del Soške doline pred potopitvijo, spodnji del pa stalnega strahu pred tako usodo, kot so jo doživeli ljudje pod lon- garonskim jezom.

Sovjetski imperij kaže vedno hujše razpoke. Med Rusijo in Kitajsko zija že prepad, Albanija gre svojo pot, Romunija pa se tudi trga od Moskve. Zdaj poročajo, da je hotel Hruščov vreči Deja s pomočjo sedanjega podpredsednika vlade Emila Bodnara, ki pa je vse razodel Deju.

POPRAVI

V citatih »E. Kocbek o slovenstvu« iz Kocbekove knjige »Slovensko poslanstvo« se je vrnilo kljub korekturam nekaj napak. Najbolj pa je bil spremenjen smisel prvega stavka, pod datumom 28. novembra: namesto: Za nas velja enačba: Slovenci se bomo notranje osvobodili z zunanjo osvoboditvijo, mora stati: Za nas velja enačba: Slovenci se bomo notranje osvobodili z zunanjo osvoboditvijo, zunanje pa se bomo osvobodili z notranjo osvoboditvijo...

Pintubi žive še v kameni dobi

V današnji atomski dobi žive še vedno na svetu ljudje, ki so ostali na isti nizki kulturni in civilizacijski stopnji kot davni predniki v kameniti dobi. Paleolitiki človek je uporabljal kamen za orodje in orožje, živalsko kožo za obleko, hranil se je pa s tem, kar mu je slučajno prišlo pod roke.

Na tak način živi še danes zgubljen človeški rod v osrčju Avstralije. Pintubi ali Bindibu se imenuje to, skoraj izgubljeno, ljudstvo v nepreiskanih pustinjah petega kontinenta. Posebna odprava avstralskih etnologov bo šla proučevat to ljudstvo, ki še ni prišlo v dotiko z belim človekom.

O Pintubijih je prvi nekaj zvedel dr. Thomson z antropološke fakultete na univerzi v Melbournu. Leta 1957 je slučajno naletel na enega člana tistega rodu, ki se je zgubil iz divjine v civilizirani svet. Začel ga je navajati na novo življenje, ga naučil nekaj angleščine in je od njega marsikaj zvedel o avstralskih vrojcih domačinih, katerih ni doblej nihče poznal.

Pintubi ne poznajo obleke. V rokah nosijo ošiljen kamen, ki jim služi za orodje

in orožje. Pri iskanju vode in hrane so ti večni nomadi neprestano na potu. Prepotujejo ogromne daljave v neizmerni veliki avstralski puščavi, kjer le redko dežuje in je rastlinstvo skrajno bomo. Preživljajo se z mišmi, ličinkami in celo z mesom divjih psov. Razdeljeni so v majhne skupine, da si lažje razdelijo skopo odmerjen živež. V vročini in mrazu trpe žejo in glad. Ko najdejo kako zelenje ali žival, se najedo za več tednov. Najbolj čudno je pa to, da niso Pintubi prav nič suhi ali podhranjeni, marveč krepki in zdravi ljudje. Otroci so pravi debeluški. Ti otroci narave ne poznajo bolezni, zlasti tistih ne, ki tarejo modernega človeka. Ne vedo, kaj so srčne hibe, zobne bolezni, še manj jih tlači kaka živčna izčrpanost. Srečno in preprosto žive, kot ljudje pred davnimi tisočletji, da jim lahko kar zavidamo. Znanstveniki bodo šli iskat to zgubljeno, a srečno ljudstvo. Ne bodo jih pa osrečili, če jih bodo iztrgali iz objema narave in jih pripeljali v civilizirana mesta.

S Tržaškega

Proslava bazoviških žrtev

V Bazovici je bila v nedeljo počastitev bazoviških junakov — Bidovca, Valenčiča, Miloša in Marušiča, ki so jih fašisti pred 34 leti ustrelili na bližnjem strelišču. Ob 11. uri je bila v župni cerkvi maša za bazoviške žrtve. Med božjo službo je p. g. Živec v klenem govoru orisal dolžnosti, ki jih ima vsakdo izmed nas do svojega naroda. Svoja izvajanja je podkrepil z mislimi in priporočili, ki nam jih je zapustil naš veliki preporoditelj in vzgojitelj lavantinski škof Anton Martin Slomšek. Po maši so bile molitve ob katafalku, ob katerem so stali na častni straži slovenski skavti in skavtinja.

Takoj po verskih obredih so odšli predstavniki slovenskih organizacij, med njimi zastopniki Slovenske skupnosti, k spomeni-

Pisma uredništvu

Spoštovano uredništvo,

v pismih uredništvu obravnavajo bravci sicer največ domače zadeve, vendar pa naj mi bo dovoljeno, da se dotaknem jaz nekega drugega problema, ki se nas ne tiče tako neposredno, mimo katerega pa le ne moremo kar tako. Tu mislim na južnotirolsko vprašanje.

Nima pomena razpravljati, kdo ima prav, Južni Tirolci ali Italijani, ali avstrijska ali italijanska vlada. Vsekakor Slovenci ne moremo pozabiti, da se Južni Tirolci nikdar niso odločno postavili ob našo stran v časih boja proti fašizmu; kvečjemu so nam kazali blede simpatije, čeprav so tudi nje zadevali udarci. Se pač niso hoteli postavljati v Italiji za pravice Slovencev, ko pa sta najprej avstrijska in nato hitlerjanska vlada prav tako brezobzirno (druga celo še bolj) postopali s koroškimi Slovenci. Zato tudi mi nismo sentimentalno razpoloženi do njih. Če se torej oglašam, se iz načelnih razlogov.

Zdi se mi namreč sramotno (in prav tako najbrž mnogim drugim bravcem, pa tudi mnogim demokratičnim Evropejcem na sploh), da se danes rešujejo vprašanja manjšin med dvema demokratičnima državama zahodne Evrope z atentati, streljanjem, uboji in umori (vse kaže, da gre v zadevi Tiralonga in Amplatza bolj za umora kot za uboja), z obsodbami na dolgoletne ječe kot v času nacistične okupacije in z množičnimi aretacijami, pogoni policijskih sil in podobno. S tem dajeta kaj slab vzgled narodom za železno zaveso, ki morajo nujno priti do ugotovitve, da je vendarle boljša prisilna rešitev narodnostnih vprašanj kakor pa taka, kot jo kažeza Italija in Avstrija. Italija ima popolnoma prav v obsojanju in zatiranju južnotirolskega terorizma, vendar pa bo prišel hip, ko si bo morala priznati, da južnotirolsko vprašanje ne obstoja samo v taki obliki, kakor ga ona pojmuje, ampak da je le treba upoštevati odločno voljo Južnih Tirolcev po avtonomiji, če jih noče spraviti v obup in v odkrito uporništvu ter zakrknjenost. Ali je res tako nemogoče dati avtonomijo južnotirolski manjšini? Zdi se mi, da je tudi v krščansko-demokratični Italiji še vse preveč oboževanja države kot take in sklicevanja na gole formalnosti, ki jih je moogče z dobro voljo spremeniti ali vsaj drugače tolmačiti. Italija dela danes isto napako, kot jo je delala stara Avstrija, ko ni marala slišati o Tridentinski avtonomiji za tamkajšnje Italijane, kar je imelo za posledico, da je izgubila ves Južni Tirolo.

Kot Evropejci in demokrati, pa tudi kot Slovenci bi želeli, da bi končno pokazala Italija več pravega razumevanja v tolmačenju narodnostnih pravic manjšin in do njihovega avtonomnega narodnega življenja. Seveda pa želimo isto tudi od Avstrije, kar zadeva koroške Slovence. Obe pa bi dali resnično svetel vzgled svetu, če bi ta spor končno spravili z iskrenim sporazumom brez zahrbtnih namenov s sveta in ne bi več kazali take duhovne sorodnosti z Makariosom — in toliko »junaške« ek-saltiranosti.

B. R.

ku na strelišče, kjer so položili lovorov venec. Zaradi slabega vremena pa je moral odpasti program, ki so ga nameravale organizacije izvesti pred spomenikom.

Proslave v cerkvi in položitve venca pred spomenikom na strelišču se je kljub dežju udeležilo precejšnje število ljudi.

SPET STRAŠNI DAVEK AVTOMOBILU

Prav v zadnji številki smo objavili uvodnik o moriji na cestah, ki jo povzročata brezobzirnost nekaterih avtomobilistov in manija hitrosti na cestah. Na žalost moramo poročati, da je zahteval zadnje dni avtomobil spet nove žrtve v naših krajih, med njimi kar štiri smrtne.

Zaradi ran, ki jih je dobil pri hudi avtomobilski nesreči, ki se je dogodila prejšnjo nedeljo neki družbi tržaških izletnikov v Bujah, je umrl v bolnišnici v Valdoetri komaj 40-letni tržaški zdravnik dr. Nello Marocco. Žena in še nekateri drugi so tudi še v bolnišnici.

Še hujša nesreča se je zgodila v nedeljo zjutraj pri Štivanu, ko je brezobziren voznik z naglim avtomobilom tresnil v mali avto družinice Umberta Martongellija, ki se je vračala z obiska pri njegovi sestri v Trstu v Perugio. 35-letni Umberto Martongelli, rojen v Kopru, je bil takoj mrtev, njegova otroka, 29-mesečni Ezio in 6-mesečna Daniela, pa sta še isto noč skoro istočasno umrla v bolnišnici v Trziču. Žena, stara 27-let, leži hudo ranjena v bolnišnici in še ne ve za smrt otrok.

NALIVI IN TOČA

Upanje na sončen in topel september, ki bi podaljšal poletje, se je izkazalo za neutemeljeno. Prinesel je najprej burjo in hlad, zdaj pa nalive in oblačnost. Nedeljski nalivi so povzročili poplave cest in trgov v Trstu in v drugih središčih naše dežele, v zvezi s tem pa tudi močne zakasnitve avtobusov, zlasti večernih; vso noč je deževalo in se bliskalo. Tržaški gasilci so morali večkrat priskočiti na pomoč avtomobilistom, ki so obtičali v vodi, posebno v Barkovljah in vzdolž obale. Že v nedeljo dopoldne je padlo v Trstu 24 milimetrov dežja.

V ponedeljek je kazalo na boljše, a zgodaj popoldne je začelo spet liti in padala je gosta in tudi precej debela toča, ki je prekrila ulice in za kratek čas skoraj zaustavila avtomobilski promet.

Turistov je vedno manj in vrste parkirajočih avtomobilov s tujimi značkami vzdolž obale in po ulicah so se zelo razredčile, kar vzbuja me'anholično, že čisto jesensko občutje. Toda zadnja dva dni je sijalo spet toplo sonce in mnogi so spet pohiteli k morju, da se še naužijejo kopalnega veselja, preden nastopijo dolgi, hladni meseci.

Milje:

NAGRAJENI VINOGRADNIKI

V torek so razdelili vinogradnikom v Miljah, ki so sodelovali pri vinski razstavi od 31. julja do 3. avgusta, več nagrad. Za bela vina sta bila nagrajena dva trtoorejca. Pri črnih vinih so se odlikovali trije trtoorejci,

med temi tudi Anton Škerjanc, ki je odnesel kar tri priznanja, in sicer poleg nagrade za črno vino še kolajno za udeležbo in še za lepo urejeni kiosk.

V imenu vinogradnikov se je oglasil Peter Crevatin, ki je opozoril navzoče predstavnike oblasti na potrebe vinogradnikov.

MARIJANSKI SHOD NA OPCINAH

Tržaški in goriški duhovniki prirejajo že 16. leto skupni marijanski shod na Opčinah. Navadno se zbere vedno zelo veliko ljudi in je to naš največji letni praznik. Letos bo shod v nedeljo 13. septembra ob štirih popoldne. Spored: Marijina procesija, sveta maša na vaškem trgu, nastop cerk. zborov.

Vse rojake prav lepo vabimo na to prisrčno Marijino s'lavje.

SESTANEK MAŠNIH STREŽNIKOV

V Štandrežv je bil v sredo sestanek vseh mašnih strežnikov s Tržaške in Goriške. Zbralo se jih je 140. Kasneje so odšli v Katoliški dom v Gorico, kjer je bilo nagradno tekmovanje iz krščanske nauka. Prvo nagrado z diplomom je dobil Darij Frandolič iz Doberdoba, drugo nagrado pa Boris Bogatec iz Sv. Križa. Skupno kosilo so imeli v salezijanskem zavodu. Popoldne so si ogledali goriški grad, proti večeru so pa imeli v stolnici zaključno slovesnost.

Katinara:

V nedeljo 13. septembra ob deseti uri se bo darovala sv. maša pri kapelici Kraljice miru. Proslavili bomo 25-letnico njene zgraditve. Vabimo vse domačine in okoličane, da pridejo v nedeljo v naš prijazen kraj.

POROKA

V soboto sta si v cerkvi v Ukvah obljubila večno zvestobo gđ. Marija Tereza Rosič in g. Franc Mljač iz Trsta. Njegovi prijatelji in znanci jima želijo v jarmu svetega Lukeža mnogo sreče in zadovoljstva.

Beneška Slovenija

Rezija:

UREDITEV CEST

Pokrajinske in občinske oblasti so se letošnje poletje res z vso vnemo lotile dela za dokončno ureditev celotnega cestnega omrežja v rezijanski dolini. Do konca tega meseca bo pospravljena in asfaltirana pokrajinska cesta od Rezijute do glavnega središča občine. Potrebni so bili podporni zidovi, mostovi in razširitve na nevarnih ovinkih, tako da je cesta danes res že sposobna za vedno večji turistični promet po teh zanimivih krajih ob Beli vodi. Bitumirali bodo tudi vse občinske poti. Vsa ta dela bodo v splošno zadovoljstvo končana še pred zimo.

Mažerole:

POMILOŠCENJE

Še mnogim je v neljubem spominu krvavi dogodek, ki je v septembru leta 1958 pretresel vso okolico.

Takrat se je vrnil po dolgem času izseljenec Fiorenzo Cencič iz tujine domov. Njegova žena Irma ga ni nič kaj prijazno sprejela. Pričakovala je otroka z drugim in je možu kar jasno povedala, da noče več živeti z njim. Mož jo je skušal pregovoriti, prepripi so se vrstili vsak dan. Nekega dne je prišlo do viška. V prepiru in jezi je 37-letni Cencič potegnil nož in ga porinil ženi naravnost v srce.

NADŠKOFOV NAMESTNIK

Goriški nadškof msgr. Pangrazio bo zaradi udeležbe na koncilu za več tednov odsoten. Zato je imenoval za svojega generalnega delegata stolnega kanonika, msgr. Giovannijs Diodata.

Škofov delegat je bil rojen v Trziču. Bogoslovne študije je dokončal v Gorici in leta 1933 je bil posvečen v mašnika. Služboval je po raznih furlanskih farah. Zadnja leta pa je bil semeniški duhovni vodja in katehet na srednjih šolah.

ZA MEDSEBOJNO TRGOVINO

Prejšnji teden so se zbrali v Ljubljani zastopniki italijanskih trgovskih krogov iz Furlanije in Julijske krajine na razgovor z gospodarstveniki iz Slovenije. V delegaciji so bili tudi predsedniki trgovinskih zbornic iz Gorice, Trsta in Vidma ter deželni odbojnik za industrijo in trgovino.

Razgovarjali so se predvsem o okrepitvi gospodarskih stikov med Slovenijo in novoustanovljeno deželo na tej strani. Za medsebojno trgovino so velike možnosti. Na svojem mestu pa morajo biti (ne pa da so izbrani po kaki politični liniji) tudi trgovski posredniki, ali kakor se zdaj bolj imenitno imenujejo, »operaterji«.

Upajmo, da bodo novi stiki kaj vplivali na gospodarsko stanje na obeh straneh, kajti na obeh straneh se tudi opaža isti pojav — gospodarske težave.

KONCERTI Z NIZKO VSTOPNINO

Umetnostno-kulturna ustanova goriškega mesta je napovedala vrsto glasbenih večerov, ki se vršijo v veliki telovadni dvorani. Vseh simfoničnih koncertov bo pet, nastopa pa orkester Verdijevega gledališča iz Trsta.

Prvi teh jesenskih simfoničnih koncertov je bil v petek pod taktirko mladega dirigenta Martinottija iz Turina. Vstopnina je res nizka — po 100 in po 300 lir — da je omogočen umetniški užitek vsem slojem.

- Hanaljska dolina

Porotno sodišče je obsodilo morilca lastne žene na več let ječe. Prizivna porota v Trstu mu je znižala kazen na 8 let in 10 mesecev. Morilec je odsedel že šest let ječe. Zaradi dobrega vedenja mu je te dni namestnik državnega poglavarja Merzagora odpustil zadnja tri leta težke kazni.

Vaščani so vest sprejeli z odobravanjem na znanje, ker je bil Cencič v vasi vedno na dobrem glasu.

Gorjani:**POSLEDNJE SLOVO**

Tragično je bilo slovo, ki je ločilo prejšnji teden moža izseljenca od njegove žene. Oliva Lazzara, iz Flejpana v občini Gorjani, stara 52 let, je spremljala svojega moža na postajo v Humin. Pred odhodom vlaka se je dolgo poslavljal od moža, ki je šel v svet za kruhom. Še ko je vlak odpeljal, mu je maha'a v pozdrav, kot da se vidita zadnjikrat. Res se je tako tudi zgodilo. Ko se je ženica vračala, vsa v solzah proti domu, je ubrala bližnjico, da bi prej prišla k svoji družinici. Na ozki stezi se ji je pa zdrsnilo in jo je zaneslo v prepad, kjer si je prebila lobanjo in hrbtenico. Prepeljali so jo v huminsko bolnišnico, kjer je ubožica kmalu izdihnila.

KAKO JE Z NAŠO TRŽNICO

Ko se začneta oglašati jesenska burja in mraz ter se pojavi ledeni zimski dež, se oglasijo tudi zelenjadarice in prodajalke na pokritem trgu. Trdijo, da se samo imenuje »pokriti trg«, v resnici pa je kar na široko odprt. Na vrhu da je le streha in še ta manjka nad prehodi iz osrednje lope v stransko.

Naše »rivendigule« imajo kar prav. Poleti jim tak način nepokritega »pokritega trga« še ugaja, ker jih malce hladi. Jeseni in pozimi pa je drugače. Dež z burjo moči tudi prve stojnice. Pod noge pa tako piha prodajalkam, da je joj. Vse premrle se stiskajo v volnene rute ali pa si celo nad peščicami z ogljem grejejo roke. Pritožujejo se seveda tudi odjemalke. Županstvo je že lani obljubilo, da bo poskrbelo za res popolnoma pokrit trg. Kakor kaže, pa bodo morale ženske tudi to zimo prezebat v »pokriti« tržnici.

SMRT POSTENJAKA

V nedeljo popoldne je umrl v goriški bolnišnici zidar Albert Selič z Livade. Učakal je 71 let, še pred meseci zdrav in močan. Pokojni Berto je bil strokovnjak v svojem poklicu, znan kot dobričina in poštenjak. Prevedil je sedem otork, ki so že vsi odrasli. Hči Marija je pokrajinska svetovalka. Pokojniku želimo večni mir, družini pa izrazimo sožalje.

GORISKE ULICE

Občinska uprava se je lotila s hvalevredno vnemo poprave mestnega cestnega omrežja, zlasti pločnikov. Dela so preračunana na tri leta, stroški pa na eno milijardo lir.

Prva skupina popravil v znesku 300 milijonov lir bo končana v mesecu novembru. Popravili in deloma asfaltirali so 35 cest in trgov. Uprava je vzela v poštev zlasti prašne in odročne ceste, ki so bile vedno zanemarjene. Ob koncu leta bo razpisana dražba za drugo skupino popravil, za katere je v preračunu 250 milijonov lir. Nato bodo prišle na vrsto še ceste in pločniki okoliških vasi, ki spadajo pod goriško občinsko upravo.

Rupa:**O CESTAH IN POROKAH**

Kako slabe so naše ceste ali bolje rečeno cestišča v naši vasi, kaže pot proti cerkvi. Po vsakem naliču je tako razorana, da postane skoraj neuporabna. Vaščani izražajo željo, da bi jo po vsakem neurju vsaj malo posuli z gramozom, kot delajo drugod, ker uporabljati jo moramo vsak dan. Prebivavci tistega dela Rupe pač ne morejo čakati, da se začne tudi tisti kos ceste popravljati in asfaltirati kot je že v načrtu, medtem jo je treba vsaj za silo popraviti.

Pisali smo že o naši tridnevni mladinski zabavni prireditvi, ki jim je še dobro uspela. Dež je pa tudi odločil po svoje, kar se bo menda pri računih bridko poznalo.

V kratkem bomo imeli tudi nekaj veselih svatovščin, toda o tem bomo pa prihodnje kaj poročali.

Števerjan:**SPET POD GORIŠKIM SODNIM OKROŽJEM**

Števerjanska občina je doslej po dolgem času neko olajšanje v sodno-upravnem oziru. Po vojni je bila namreč občina priklju-

Iz Goriške

čena sodnemu okrožju v Krminu. Ta dodelitev je bila za občinarje, ki so imeli opravka na sodnji neprikladna, ker je do Krmina 21 kilometrov daleč. Prej je spadal Števerjan vedno pod sodnijo v Gorici, do koder je le 8 kilometrov pota.

Ze lani je pa izšel odlok predsednika republike, ki odreja drugačno in bolj ustrezno razmejitev sodnih okrožij. Odredba je prišla prav tudi za števerjansko občino, ki spada sedaj zopet pod goriško sodno okrožje.

Ob koncu tedna bo priredilo društvo »Briški grič« praznik grozdja na dvorišču gostilne Dvor. Na sporedu je tudi nastop tržških kotalkarjev. Za zaključek pa bo v ponedeljek prosta trgateg grozdja na lätniku nad plesiščem.

HUDA URA

V nedeljo ponoči se je razbesnelo nebo nad mestom in nad vso goriško okolico.

Več strel je udarilo v električne transformatorje in v hipu je bilo vse zavito v gosto temo. Strele so tu pa tam prizadejale tudi več škode. Na Oslavju je udarila v veliko kopo sena na Hrušči. Zgorelo je vse seno, ki je bilo last gospodarja pri Cenotovih.

Ogenj je krvavo svetil tudi na spodnjem koncu Brd pri Žeglem nad krminkim Prevalom. Strela je užgala senik in hlev pri posestniku Kebru. Veter je še podpihaval p'amene, ki so grozili, da preskočijo še na bližnjo stanovanjsko stavbo. Gasilci iz Gorice in iz Krmina so se trudili do sedmih zjutraj, da so požar udušili. Niso pa mogli preprečiti, da ne bi zgorelo 350 stotov sena in vsa streha. Živino so še rešili ob pravem času. Vendar pa ima posestnik nad dva in pol milijona lir škode.

Na čuden način so se pa poigrali razbesneli elementi v bližnjem Solkanu. Strela, in sicer takozvana vodna strela, je udarila v hišo Frankove družine. Švigala je iz sobe v sobo. Škode pa ni povzročila, samo velikanški strah med stanovalci.

Proti jutru se je nevihta ublažila. Naslednji dan popoldne je že spet sijalo toplo jesensko sonce; upajmo, da nam bo dalo še nekaj lepih dni.

V Marijini cerkvi na gradu Mtren
bo v nedeljo 20. septembra

KVATERNICA

združena z novo mašo g. misijonarja Ivana Plazarja
V soboto, 19. sept.

Ob 8. procesija z lučkami, slavnostna razsvetljava.

Opolnoči sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

V nedeljo, 20. sept.

Ob 5, 6, 7, 8. sv. maše z govori.

Ob 10. slovesna sv. maša z govorom.

Ob 4. popoldne zaključna slovesnost.

Nova maša z govorom g. dekana Andreja Simičiča, darovanje okrog oltarja, blagoslov z Njssvetišim.

Povabljeni vsi!

Po Mariji k Jezusu!

OBVESTILO

Didaktični ravnateljstvi za slovenske osnovne šole sporočata, da se bo vršilo vpisovanje v slovenske osnovne šole za šolsko leto 1964-65 od 18. do 26. tega meseca.

Starši in družinski skrbniki, ne zamudite z odlašanjem določenega roka!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kaj pravi Leo Detela?

V zvezi z novico, da si tiska pisatelj Leo Detela, ki živi sicer na Dunaju, v našem mestu svojo prvo knjigo, smo ga naprosili za razgovor o njegovi literarni dejavnosti in o slovenskih literarnih problemih.

Mladi pisatelj se je rad odzval našemu vabilu.

Vaša prva knjiga, g. Detela, bo izšla, kot smo brali, v novoustanovljeni založbi. Kdo je ustanovil to založbo in s kakim namenom?

Založbo Sodobna knjiga, ki bo kot svoje prvo dejanje izdala moj prvenec »Blodnjak«, smo zamejski kulturni delavci ustanovili z namenom, da poživimo našo literarno in kulturno dejavnost. Ime založbe izraža osnovne silnice založbinega programa: za sodobno knjigo nam gre, za sodobno umetnost, ki operira s sodobnimi umetniškimi sredstvi in govori sodobnemu človeku. V založbinem programu in usmeritvi se končno skriva dobrohotna alternativa določenim togim konceptom nekaterih naših založb, ki so v svojem programu storile bistvene napake in dokazale, da so izven kulturnih potreb našega zahtevnega časa, da vrše kvečjemu prosvetno in narodnovzdrževalno delo, ne pa umetniškega.

Kakšno vlogo so po vašem to založba storila? Ne moremo zanikati, da sta n. pr. zamejski Mohorjevi družbi s svojim delovanjem krili potrebo določene sredine in oskrbeli naš trg tu in tam tudi s potrebnim in kvalitetnejšim verskim čtivom. Naša graja velja preje literarnemu konceptu teh založb in v neki meri tudi argentinske Slovenske kulturne akcije. Vidimo namreč, da so te založbe stalno podpirale le literaturo nizke in srednje vrste, ki ima sicer najširši krog bralcev, a nikakor ne more biti edino vodilo današnjega založniškega programa. Ne moremo sicer zanikati potrebe po nizki literaturi za najširše plasti literature, ki govori s sila preprostim jezikom sila preproste stvari. Prav tako je v današnjem času potrebna tudi takomenovana srednja literatura, namenjena našim bolj izobraženim slojem. Ta literatura pa je vendarle konvencionalna; nič ne upošteva rezultatov silovitega literarnega razvoja našega stoletja; v bistvu je vsa v realizmu prejšnjega stoletja in zato ne more odpirati novih poti svetovne in slovenske literature.

Vendar ne pravimo, da takomenovana nizka in srednja literatura nimata določenih funkcij, da nista potrebni. Potrebno pa je, da založbe streme za tem, da ti dve literarni stopnji kvalitetno izboljšujejo, da vodijo nizko literaturo proti srednji, srednjo pa proti visoki. Toda prav tega naše založbe ne delajo. Ostajajo pri konvencionalnem tipu večernic, torej literature nizke stopnje, ki je imela svoj pomen pred petdesetimi leti, danes pa ga nima več. Po drugi strani pa izdajajo problematična dela srednje literature, ki velikokrat slikajo življenje kar se da idilično; v takih delih kar mrgoli papirnatih sentimentalnih junakov in zlaganih neresničnih čenč. Tudi najvišji dosežki Slovenske kulturne akcije se niso dvignili nad nivo te literature; so stvari v sicer mestoma kvalitetno dobrih Simičevih, Jurčičevih ali Beličičevih prozih tekstih in Truhlarjevih pesmih, ki bodo sodobnega resnično literarno izobraženega bralca neizprosno odbile. Te založbe ne razumejo problemov sodobne avantgardne umetnosti; takih del ne izdajajo in ne odobravajo, čeprav bi morale to umetnost vključiti v svoj program.

O teh stvareh ste v svojih kritikah že veliko pisali. Vidite zaradi tega pisanja pri omenjenih založbah kake spremembe?

Neka večja zavzetost po skrbnejši izbiri programa se pri omenjenih založbah že začinja kazati. Seveda to sedaj še ne more jasno prihajati do iz-

raza. Dvomim pa v kak bistvenejši premik pri teh institucijah, v katerih sedijo ljudje s svojevrstnim literarnim okusom. Kdor pač misli, da sta nizka literatura in srednja literatura, zabeljeni s solzavim sentimentom, edinozvečičavni, v resnici ne bo trpel literature visoke, moderne smeri, posebno še, ko se boji vsakršnega eksperimenta, vsakršne socialne ali politične kritike, vsakršne resnične angažiranosti, vsakršnega resničnega spopada z današnjo svetovno družbo. Umetnik pa mora iskati novih poti, novega izraza: nove tehnike mu ne smejo biti tuje, posebno pa se mora znati IZPOSTAVITI in to za vsako, tudi najhujšo ceno. Končno je literatura tu, da bistri, čisti, polemizira, ustvarja bolj ši svet; prav zmotno je misliti, da je njen pomen v estetskem uspanju. Resnična umetnost raste iz spopada s svetom, spopada take ali druge notranje angažiranosti, ki pa je seveda — to je pa pravilo resnične umetnosti — izražen na estetski način, z umetniškimi sredstvi.

Za to gre torej ob ustanovitvi Sodobne knjige gojiti literaturo visoke in tudi najkvalitetnejše srednje smeri in s tem programom izboljšati, kvalitetno dvigniti ves naš zamejski knjižni trg. Seveda pa ob tem programu nočemo pobijati literaturo nizke in srednje smeri, saj se zavedamo, da je vendarle duhovna hrana najširšemu krogu občinstva.

Potemtakem so izdaje Sodobne knjige namenjene predvsem slovenskemu izobražencu, naši duhovni eliti?

Zaradi težje strukture del, ki jih mislimo izdati, bo to seveda v glavnem veljalo. Seveda pa se izraza »elita« ne sme zamenjati s snobizmom. Naše izdaje bodo daleč od snobizma literarnih salonov vlemest: s kritičnostjo, socialnim angažmajem, humanizmom pobijamo prav ta zahodni literarni snobizem, ki je v svojem bistvu ekvivalentno izrodil sentimentalne malomeščanske srednje literature. Kljub težji strukturi bodo zato naše izdaje razumljive vsem kulturno osveščenim slovenskim posameznikom, tudi duhovno visoko razvitim preprostim ljudem, tisti peščici pač torej, ki tvori že od nekdanj duhovno jedro našega naroda in poganja tudi kolo slovenskega literarnega razvoja v nove perspektive. S svojim posrednim vplivanjem na tok slovenske literature v najširšem smislu pa imajo naše izdaje splošen pomen in morejo polagoma prosvetliti širše sloje.

Bo imela Sodobna knjiga svoj sedež v Trstu?

Sodobna knjiga je pravzaprav elastično literarno združenje, ki bo svoje knjige izdajalo tudi drugod, po potrebi torej tudi v Gorici in Celovcu. Naša prva knjiga pa nastaja v Trstu in moremo imeti za našo domovino že znani sedež Mostu in Mladiki, Via Donizetti 3.

Pripravljate po izdaji vaše knjige še kako izdajo?

Več mladih kulturnih delavcev je v zadnjem času izdelalo dovolj kvalitetne literarne tekste novih smeri. Zato so jalovi izgovori naših založb, da tekstov ni. Naše založbe pač take tekste odklanjajo, ker jih ne doumejo. S tem delajo silovito literarno in tudi ideološko škodo, saj recimo nekrščanske, oz. nepluralistične založbe v domovini zaradi svojega ugodnega položaja kljub nadvse negativnim pripetljajem zadnjega časa vendarle tu in tam izdajo resnično pomembna dela, omenil bi le Strniševu ali Zajčevu ali Kocbekovo zadnjo pesniško zbirko in roman Petra Božiča Izven — pa tudi Kozakove in Smoletove dramske tekste. Seveda pa zavisi izvedba našega programa od finančne plati vse zadeve.

Uporabili ste besedo pluralističen; je ta v zvezi s programom Vaše založbe?

Seveda. Založba odpira vrata umetnikom svetovnih pogledov. Zahteva je le, da naj bo delo sodobno, kvalitetno, etično.

Kaj je vsebina vaše prve knjige »Blodnjak«?

Gre za eksistenčno pričevanje sodobnega človeka. V sedmih pripovedih prikazujem današnjo človekovo eksistenčno ogroženost sredi zmede, nasilja, krivic in zločinov današnjega sveta. Nočem se vdajati varljivim upom, temveč skušam realno, brez iluzij, presoditi svoj položaj v današnjem sve-

tu. Kljub vsemu vendarle verujem v svetlobo, v posebno osmislitev svoje lastne poti, kot tudi poti mojih sopotnikov. Menim, da je kljub izrednemu trpljenju, kljub izrednim naporom, križ, ki smo ga vzeli nase, potreben, da bo rodil posebne sardove. Po drugi strani pa vse to ne velja za tiste, ki so v nečistosti, ki vztrajajo v svojih grehah, ki tako na krščanski kot komunistični strani niso hoteli uvideti svojih napak in vršijo nasilje nad samim seboj in vsem slovenskim narodom. Moja knjiga hoče biti upor proti krivicam take vrste in proti vsakršnemu nasilju, vsebuje pa v posebnim metamorfozni in alegorični obliki tudi vrsto naših osebnih problemov: izgubljena domovina, nasilje tujine, spomin na otroštvo, na očeta in mater, problem odnosa do predpostavljanih in do očeta itd. Čeprav gre za začetniško delo — in ne smete, kljub tistemu splošnemu govoričenju o visoki literaturi, sedaj pričakovati neko izredno, posebno pretresljivo in posebno odločujoče delo — sem se vendarle trudil, da bi pripovedim vili tudi izrazi-tejšo stilistično melodijo, ki je po mojem občutju blizu nekemu novemu baroku.

Ste v »Blodnjaku« združili tekste, ki ste jih že objavili v revijah, ali pa gre za še neobjavljeno prozo?

Tržaškemu občinstvu bo morda znana pripoved Starkin krvnik, ki sem jo leta 1962 objavil v Mladiki; objavljeni sta že tudi bili pripovedi »Blodnjak« (po njej ima knjiga ime) in v ce'ovškem Mladju v odlomkih »Posebna smrt«, ki je tam imela naslov Konec vojne. Ostale štiri pripovedi bodo objavljene prvič. Seveda bo pazljiv bralec lahko zapazil zvezo teh tekstov z mojimi že objavljenimi novelami.

Naslov »Blodnjak« kaže na brezizhodnost in na blodnje?

Saj tudi gre za brezizhodnost in blodnje, za te izrazite pečate današnje človekove odtujenosti od družbe in Boga, gre pa tudi za premagovanje teh blodenj in brezizhodnosti, za zidanje nove a slovenskega in svetovnega občestva, kjer teh krivic ne bo v tej veliki meri. To hočem povedati tudi s svojimi že objavljenimi ali še ne objavljenimi štirimi dramami in modernim romanom, ki ga pripravljam in ki sem ga hotel že letos začeti objavljati v Novem listu ali Mladiki, a bom s takim objavljanjem ali knjižno izdajo še precej časa počkal, da tekst še razširim in čim bolj izpilim in delno celo predelam, saj gre za težavne in kompleksne probleme. Seveda ob tem tudi vem, da bo ob branju mojega dela občinstvo imelo določene težave; to se je pokazalo tudi po objavi drame Graščina v Mladiki in v mojem razgovoru temu mesečniku v letošnjem letu. Te težave pa so seveda splošen problem današnje moderne literature in jih ni mogoče drugače premagati, kot da razdelimo literaturo v tri skupine in da po drugi strani stalno dvigamo duhovno izobrazbo vsega našega občinstva.

Ob koncu bi vas, g. Detela, še vprašali, s kakšnimi delovnimi načrti ste zaposleni?

Pripravljamo tretjo številko Mostu, ki izide kmalu za mojo knjigo. Pri urejevanju te nove tržaške revije, ki jo bomo skušali kvalitetno še dvigniti, sem precej zaposlen. Revija, ki izhaja štirikrat na leto, ima svoj poseben pomen v zamejstvu, ki še raste zaradi vsega obsojanja vrednih dogodkov ob ukinitvi Perspektiv in preganjanju slovenskih kulturnih delavcev. Naloga Mostu, o katerem sem lani oktobra na tem mestu obširneje govoril, pa so neločljivo povezane z vsem slovenskim kulturnim ustvarjanjem, torej tudi z rastankom Sodobne knjige in z vsemi drugimi pripetljaji, ki nas bodo še razburkali in ki imajo nalogo, da popeljejo celotno slovensko kulturo v nove čase.

—0—

DOBER PASOLINIJEV FILM PO EVANGELIJU

Kritiki v splošnem zelo hvalijo Pasolinijev film »Evangelij po svetem Mateju«, ki je bil predvajan na beneškem festivalu, češ da pomeni zvest prenos evangelija na filmsko platno, dramatičen in iskren hkrati. S tem je Pasolini sam zanikal svoj dosedanja filmski slog in se spravil v nasprotje z njim. Film se začne z Jezusovim rojstvom v Betlehemu in se konča z njegovim vstajenjem od mrtvih in z veselo vnmno apostolov, da raznesejo to vest med vse, ki so Jezusa ljubili. Tako ni čudno, da se je tudi organizacija Pro civitate christiana ugodno izrazila o filmu.

GOSPODARSTVO

Vino šolamo že ob trgatvi

V naših krajih, tu in onstran meje, imamo najprimernejše sončne lege za vinograde. Sestav zemlje jim odgovarja. Danes imamo tudi v glavnem odgovarjajoč izbor trtnih vrst, ki se še zboljšuje. Imamo tudi zelo delavne vinogradnike. In vendar nimamo najboljšega vina in nas glede kvalitete in dobrega slovesa vina prekašajo mnoge pokrajine z znatno slabšimi pogoji. Kako to? Vzrokov je vse polno. Mnogo teh vzrokov bi odpravila velika združna klet, druge boljše strokovna izobrazba. Za danes si oglejmo enega teh vzrokov in ta je neprimerna trgatve.

V splošnem pri nas trgamo mnogo prezgodaj. V Avstriji imajo tudi vinograde, a trgajo cel mesec pozneje kot pri nas.

Vse grozdje ne dozori istočasno, posebno če je še več sort. Mi potrzemo vse hkratu, dozorelo in še zeleno. Drugod tržejo vsaj v dveh obrokih: bolj zgodnje sorte prej, poznejše teden ali dva, ali pa še pozneje. Čeprav bi bil vinograd enosorten, je umestna vsaj dvakratna trgatve, ker tudi pri isti sorti ne dozori vsi grozdi istočasno.

Najhujše pa je pri nas to, da se ne trga tako kot bi bilo potrebno, kar ima potem slabe posledice za kakovost vina.

Trgatve se navadno vrši tako, da se meče v brentico vse grozdje, zdravo in nezdravo,

GOJENJE CVETAČE V ITALIJI

Uradna statistika cen, da je v Italiji letno posajenih s cvetačo okoli 30.000 ha. Po pokrajinah pridelujejo največ cvetače v Campagni (okolica Marche s 3.600 ha in Puglie z 2.100 ha). V ostalih pokrajinah ni cvetača tako gospodarsko važna.

Od sort sejejo največ domače, in sicer največ sorto »Gigante di Napoli«, ki na jugu daleč prevladuje. V severni Italiji sta mnogo bolj priljubljeni »zgodnja toskanska« (precoce di Toscana) in »zgodnja iz Jesi« (precoce di Jesi). Od obeh sort posadijo skoraj enako površino in tako tudi v naši pokrajini Furlanija-Juljska Krajina, kjer so posadili lani 103 ha s toskansko in 102 ha z ono iz Jesi.

Z inozemskimi sortami je bilo lansko leto posajenih 1268 ha, kar predstavlja nekako 4,6% površine pod cvetačo. Najpriljubljenejše sorte so »snežna kepa« (palla di neve), s katero posadijo v Sardiniji večjo površino in tako tudi v naši pokrajini Furlanija-Juljska Krajina, kjer so posadili lani 103 ha s toskansko in 102 ha z ono iz Jesi.

Z inozemskimi sortami je bilo letno posajenih 1268 ha, kar predstavlja nekako 4,6% površine pod cvetačo. Najpriljubljenejše sorte so »snežna kepa« (palla di neve), s katero posadijo v Sardiniji večjo površino kot z vsemi drugimi skupaj, domačimi in inozemskimi; potem še druge inozemske sorte so Hercules, Master in Viking.

Glede hektarskih donosov ni zanesljivih števil in mora biti v tem oziru neko prikrivanje, najbrž radi kakšnih dejatev. Campagnia je lani javila 145 stotov hektarskega donosa, Toscana 108 in Marche 61 stotov. Provinca Pisa pa celo samo 39 stotov pridelka na ha.

popolnoma in nepopolnoma dozorelo. Trgači prevečkrat v brentici grozdje tako stiskajo in mečkajo, da se jagode razpočijo in se sok razlije. Ta na zraku potemni. Nabito brentico odnesejo potem k ornam ali k plavniku, kamor jo izpraznijo. Na vrhu orne ali plavnika je najbolj zmečkano grozdje. Le redki imajo na razpolago kakšno pokrivalo za orno ali plavnik in zato sonce pripeka na zmečkano grozdje, duh po sladkem moštu privabi ose in čebele ter še kakšno drugo žuželko, ki vzajemno srkajo sok in prav kmalu se začuti zavdarjanje po kislu. Ko je plavnik poln, peljejo domov.

Ker je trgatve taka, ne moremo imeti brezhibnih moštov in vin, ampak se ti kmalu skisajo in na zraku potemni. Če bi vsaj poškopili grozdje pri vsakem stresanju v orne in plavnik z malo žličko tekočega žveplenokislega amonijevega fosfata ali potrosili z enako količino istega sredstva v prahu. Dober bi bil tudi kalijev metabisulfit — 10 gr na 100 kg grozdja.

Celo v mnogih, zelo nazadnjaških pokrajinah berejo grozdje tako, da zdravo in dobro očiščeno grozdje narahlo polagajo v koše in jerbese, gnile jagode in grozde pa stavijo v brentice, tako da ima vsak obirač na razpolago dve posodi za odlaganje natrganega grozdja. Iz zdravega vina napravijo vino za prodajo, iz gnilega in nedozorelega grozdja pa napravijo pijačo za dom ali kis.

Kdaj bodo vsi naši vinogradniki tako delali?

NAJVEČJI ŽIVINOREJSKI ZRAČNI MOST

je začel služiti v teh dneh med Združenimi državami in Italijo. V teku enega leta bo namreč prispelo po zračni poti iz ZDA v Italijo 100.000 do 150.000 telet, 20 dni starih, ki so namenjena za vzrejo in za opitanje. V tem smislu je bil sklenjen med ameriškim in italijanskimi živinorejci dogovor, katerega

Namizno grozdje

V vseh državah, kjer trta uspeva, gojijo danes namizno grozdje. Proizvodnja se dviga iz leta v leto ter seveda tudi potrošnja.

Namiznega grozdja je na stotine sort: Rusija goji prvovrstne na Krimu in v Zakavkaziji, zlasti v Gruziji in Armeniji. Izborne sorte imajo v Turčiji, Bolgariji in Grčiji, manj v Jugoslaviji. Italija ima mnogo — celo preveč — zelo dobrih zlahtnih sort, enako Francija, Španija in Portugalska, ter celo Južna Afrika. Zadnje štiri imenovane države zalagajo s svojim grozdom predvsem Anglijo, le prav malo ostale evropske države, Italija pa pošlje letno okoli 2 milijona stotov proti severu. Od te količine pokupi Nemčija okoli 75%, po okoli 5% pa Švica, Švedska in Avstrija. Balkanske države pošiljajo svoje grozdje predvsem v Avstrijo in Zap. Nemčijo.

Kot že rečeno, je namiznega grozdja na stotine sort. Pojavljajo pa se vedno nove. En del jih pride iz drugih držav, razni vzgajatelji - genetiki pa vzrejajo nove vrste, ki pa morajo prej pokazati, koliko so vredne,

je odobrilo tudi kmetijsko ministrstvo. Prvi prenos telet je oskrbelo tovorno jetletalo družbe TWA, ki je na letališču Kennedy pri New Yorku naložilo 60 telet in jih potem raztovorilo na milanskem letališču Malpensa.

Ameriški tehnik računajo, da bodo ta, 45 kg težka, teleta stala v Milanu 50 dolarjev, to je nekaj več kot 700 lir za kg.

LETOSNJI TRG BRESKEV

Lansko leto je bilo toliko breskev, da so jih v Italiji tu in tam stresali po cestah, drugod pa niso niti vseh pobrali. Med gojitelji breskev je zavladovalo splošno nezadovoljstvo in mnogi so rekli, da bodo svoje nasade breskev uničili. In uničili so res, a samo drevesa, ki so že doslužila. — Umljivo pa je, da so dolžili vlado, da je vsega kriva.

Letos je bilo vse drugače. Razen v nekaterih dneh in zlasti za belomesnate sorte so imele breskve zadovoljive cene in so jih precej lahko oddali. Mnogi gojitelji so iztržili 3-krat toliko kot lansko leto. Izgleda, da je bil letos tudi izvoz breskev dvakrat večji kot lani.

Kako so mogoče take spremembe v enem letu? Nekateri pravijo, da je bilo letos mnogo manj pridelka breskev kot lani. Glede števila plodov bo to res, a ne glede teže. Lani je bilo število plodov veliko, plodovi pa drobnejši. Letos je bilo narobe: plodov je manj, a so debelejši. To pa ni zasluga gojiteljev, ker so le prav redki zarod zrečili. To je napravila narava sama.

Letos je dala v'ada na razpolago več vagonov, zlasti hladilnih, in tudi drugače ukrenila marsikaj koristnega za o'ajšanje prodaje in izvoza.

Gojitelji breskev pa niso za letošnji pridelek nič več skrbeli kot za lanskega prej mnogo manj: še nikdar ni bilo tako razširjena kodra na breskvah kot letos, ker so jih premalo škropili v novembru 1963, takoj po odpadu listov. — Zanimivo bo tudi preučiti vzroke, zakaj se je letos izvoz breskev skoraj podvojil.

Letošnji tržni uspehi z breskvami pa ne smejo napotiti nikogar, da bi v korist breskev zanemaril drugo. Pred očmi moramo imeti tudi lansko neugodno leto.

predno jih začnejo širiti v velikih količinah. Splošno priznan izbor namiznih sort trt ne obstoja, a ga skušajo sestaviti. Seveda morajo pri tem vpoštovati tudi sorte, katere gojijo v Ameriki, posebno v Kaliforniji, potem pa v državah Severne Afrike in bližnjega azijskega vzhoda.

V naših krajih namizne sorte grozdja na splošno še ne igrajo važne vloge, pač pa v posameznih gospodarstvih. Največ izkušenj z namiznimi sortami ima družina Štekar v Števerjanu na Goriškem. S pomočjo Vinarske šole v Coneglianu je pokojni gospodar Anton Štekar uredil cel vinograd s samo namiznimi sortami. Ze pred 35 leti — je istočasno preizkušal 25 sort, pozneje pa še druge, tako da so bile tu preizkušene vse bolj znane sorte in med temi tudi bolgarsko-ruska sorta »Afuz Ali«, ki je bila v Goričko vtihotapljena sredi vreče suhih češpelj iz Bolgarije. — Med tolikimi sortami jih je le malo res priporočljivih. Tekom 35 let je družina Štekar prejela že lep denar za namizno grozdje. Tako tudi nekatere druge družine.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Revolucionarne poteze fašistov so naredile globok vtis na ostale stranke. Fašisti so začeli ukazovati in drugi so jih poslušali. To se je opazilo tudi pri obravnavanju

124. Dr. E. BESEDNJAK

krnskih dogodkov, ki so prišli ravno tedaj, to je 16. novembra, pred sodnijo.

V glasilu fašistov Popolo di Trieste je izšel poziv, ki je opozarjal fašiste, da se bo vršila 16. novembra razprava proti oskrbniteljem krnskega spomenika. List je rotil fašiste, naj pazijo na **goriške sodnike**, ki so naklonjeni Slovanom.

Predsedoval je sodni svetnik dr. A. Vinci, ki sicer ni bil fašist, a je stal vendar pod njihovim vplivom, kar se je kazalo v celem teku razprave. Državni pravdnik je bil dr. Battigi, obtožence je branil odvetnik dr. Flego.

PREDLOGI BRANITELJEV ODBITI

Krivičnost predsednika in sodnikov se je izkazala koj v začetku. Vsem je znano, da je strokovno preiskavo na Krnu izvršil inženir Pegan in nato še dunajski strokovnjak inženir Fürst. Oba sta dognala, da je poškodbo spomenika povzročila strela. Obe strokovni preiskavi sta tako vplivali, da je vice generalni civilni komisar iz Gorice odredil **uradno komisijo**, ki naj stvar preišče. In res je ta uradna komisija na Krnu ugotovila isto stvar: strela je udarila v spomenik.

Pozneje so določili za preiskavo še enega komisarja, inženirja Marcuzziya. Mož ni šel niti na Krn, temveč delal s fotografijami ter prišel do zaključka, da je poškodba povzročena **po človeški roki**.

Ob začetku sodne razprave je branitelj Flego stavil in utemeljil predlog, naj sodni dvor zavrže strokovno mnenje inženirja Marcuzziya, iz ljubezni do stvari in resnice pa, ki mora biti sodniku nad vse sveta, naj upošteva strokovna mnenja inženirja Pegana, inženirja Fürsta in uradne komisije, ki jo je odposlal na Krn generalni podkomisar v Gorici.

Od rzsodbe glede teh dveh predlogov je bil odvisen izid razprave. Po polurnem premišljevanju treh sodnikov je vratar javil občinstvu, da prihaja »tribunal«. Vsi navzoči vstanejo in predsednik dr. Vinci prečita rzsodbo o braniteljevih predlogih dr. Flego in javlja, da je sodni dvor predloge odbil.

S tem je bila izrečena tudi končna rzsodba, to se pravi potrjeno strokovno mnenje inženirja Marcuzziya, dočim je bilo zavrženo mnenje inženirjev Pegana ter Fürsta in domačih uradnih strokovnjakov. Predsednika Vincija krivičnost je šla tako daleč, da si je upal zavreči celo strokovno mnenje uradnikov.

OBTOŽENCI

Njegovo zadržanje je bilo krivično tudi nasproti obtožencem in pričam. Pri vseh izjavah slovenskih obtožencev je dr. Vinci videl namen, da hočejo zakrivati in zavijati, na drugi strani pa moramo občudovati odločnost in neustrašenost naših fantov in med njimi najmlajšega, dvanaestletnega Perdiha.

S samozavestjo, ki jo more imeti samo oni, ki ve, da je nedolžen, so trdili štirikrat in petkrat isto. Tako na primer je odgovoril sedemnajstletni Sovdat na vprašanje predsednikovo, ali je kriv? »Nisem, nisem in nisem.« Na vprašanje predsednikovo, ali so obtoženci vedeli, da je spomenik na Krnu, so vsi obtoženci odgovorili: »Vedeli smo, da je 16. junija bila veselica na Krnu, nismo se pa brigali, zakaj je bila veselica in nismo vedeli, da je bil postavljen spomenik.«

Na predsednikovo vprašanje triindvajsetletnemu Ivančiču in šestnajstletnemu Bajtu, zakaj sta se bala vojakov in se pred njimi skrivala, sta odgovorila: »Radi tega, ker so naju vojaki iskali in ker je eden izmed njih na naju pomeril s puško!«

Posebno značilnost predstavlja tudi vprašanje, ki ga je stavil predsednik Sovdatu: Zakaj ste vriskali, ko ste se vračali s planine? Slovenski pastir mu je odgovoril: »Mi pastirji na planinah vedno vriskamo.« Predsednik ni bil zadovoljen in je pripomnil:

»Ah tako, jaz pa mislim, da ste vriskali radi tega, ker se vam je vaš naklep posrečil.«

S to izjavo je bil dr. Vinci v polnem soglasju s fašističnim listom Voce dell'Isonzo, ki je 16. novembra pred razpravo pisali: »Sovdat je namreč ob tej priliki tako značilno vriskal, kakor vriskajo slovenski kmetje v trenutku največjega veselja in zadovoljnosti: očitno je bilo to nad izvršenim dejanjem.«

OBSODBA

Ko so bile vse priče zaslišane, je stavil branitelj dr. Flego sledeči predlog: Ker imam pri sebi košček palice z žico in zažganimi rožami iz papirja, del zvezde, ki je bila na spomeniku in ki ga je prinesla s seboj **uradna komisija**, katero je poslal na Krn generalni komisar v Gorici, predlagam sledeče: inženir Marcuzzi naj se izjavi, ko si je ogledal predmet, ali bi mogel še ostati pri svoji trditvi, da je poškodbo spomenika na Krnu povzročila človeška roka?«

Sodni dvor se je odstranil. Po polurnem premišljanju se je vrnil in naznanil, da je tudi ta predlog branitelja dr. Flego **zavržen**. Po vsem tem je bilo jasno, da bodo slovenski fantje obsojeni.

Razprava se je končala ob 9. uri zveče. Posvetovanje sodnikov je trajalo 1 uro. Ob 10. uri je sodni svetnik dr. Vinci razglasil rzsodbo nad Slovenci, obtoženimi radi poškodbe spomenika na Krnu. Obsojeni so bili:

1. Smrekar Anton, star 16 let, na 7 mesecev in 15 dni zapora, toda pogojno. (Kazen se mu oprosti, ako ne zagreši novega zločina).

2. Perdih Andrej, star 12 let, in Koren Josip, star 13 let, spoznana krivim in obsojena, toda kazen se jima je radi mladostnosti oprostila.

3. Mikluš Josip, star 37 let, obsojen na 1 leto in 3 mesece zapora in 500 lir denarne kazni.

4. Sovdat Ivan, star 17 let, obsojen na 7 mesecev in 15 dni zapora in 300 lir denarne kazni.

Ivančič in Bajt sta bila radi pomanjkanja dokazov oproščena.

(Dalje)

Dobro vemo, da je spanje za človeka nujno potrebno, da se odpočije in okrepi. Manj znano pa je, da je spanje lahko tudi čudna bolezen, o kateri razpravljajo na zdravniških zborovanjih, a ji ne pridejo do dna.

Dogajajo se namreč, da zapadejo nekateri ljudje v dolgo spanje, iz katerega se ne zbude po več tednov in celo po več let.

Eden najbolj čudnih primerov te vrste se je pripetil Norvežanki Avgusti Langgard. 8. februarja leta 1919 je rodila v ribiški vasi zdravo deklico. Vse je poteklo v redu. Šest ur po porodu pa je trdno zaspala. Niti udarci niti zbudljaji je niso zbudili. Izvajala pa je določene gibe docela mehanično, a vendar kot buden človek. Če ji je kdo ponudil roko, je tudi ona iztegnila desnico. Ko so se približali z žlico njenim ustom, jih je odprla. Zdravniki so ugotovili, da srce deluje popolnoma pravilno. Mirno je dihala, a kar naprej spala. Tedne, mesece, leta...

Spanje kot bolezen

Se najbolj čuden pojav je pa bil, da se Avgusta ni prav nič starala. Ohranila je svojo mladostno svežino — skozi 22 let spanja. Hčerka je med tem zrastle in je stregla speči materi. Nekega novembrskega večera leta 1941 se je Avgusta Langgard nenadoma dvignila v postelji in je rekla možu: »Friderik, gotovo je že pozno. Daj malo, da jo podojim.« Ko si je pomela oči, je začudeno zrla na moža, starega in vsega osivelega ter na neznano 22-letno dekle ob postelji. Menila je, da je po porodu malo zadremala in da se je še isti večer prebudila. Prespala je najlepša leta življenja, ko je zaspala je imela 26 let, ko se je prebudila pa 48.

Zdaj se je pripetilo pa nekaj še bolj čudnega. Začela se je tako naglo starati, kakor da hoče narava nadomestiti izgubo. Že po enem letu je njena zunanost kazala, kot da se je postarala za dvajset let. Zi-

vela je še pet let po prebujenju. V tem času je postala prava starka. Skrivnost njene be ezni pa še do danes ni pojasnjena.

Podoben najnovejši slučaj se je dogodil pred nekaj leti v Chicagu. Javni avtomobilski izvošček John Brckhouse se je nekega večera poslovil od družine, da nastopi nočno službo. Po par vožnjah se je postavil na običajno mesto blizu cerkve sv. Adalberta. Pristopi pozen popotnik in odpre vrata v avto. Voznik se ne zmeni; ko ga prišlec potrese za ramo, opazi, da šofer trdno spi. Ni se prebudil niti, ko so ga spravili v bolnišnico. Njegova žena je hodila mesece in leta k njemu, ga umivala, hranila, preoblačila. Mož pa je le trdno spal. Minilo je točno 1318 dni, ko se je Brckhouse prebudil. Začudeno je strmel, ko so mu povedali, da je spal skoro štiri leta. Zdaj pa živi zdrav in srečen, da spet lahko skrbi za družino.

ŠPORTNI PREGLED

Dirke za svetovno kolesarsko prvenstvo

Nizozemec Janssen najboljši kolesar na svetu

V nedeljo so v Sallanchesu (Francija) nastopili najboljši poklicni kolesarji vsega sveta. Dirka za mavrično majico je bila vseskozi zanimiva. Nepričakovano so se tokrat odlikovali Italijani (Taccone, Motta in Adorni), Francozi (Anglade, Foucher in Poulidor) ter Anglež Simpson. Vsi prisotni so mislili, da bo v 290 km dolgi progi prvi Adorni, toda pred koncem sta ga dohitela Francoz Poulidor ter hitri Nizozemec Janssen. Ni bilo več dvoma, da bo 24-letni Jan Janssen osvojil častno majico, tako se je tudi zgodilo. Adorni je za drugo mesto porazil Poulidora, ki se je zaman trudil na kratkem vzponu, da bi zapustil sotekmeca. Z zaostankom 6" so nato prišli vztrajni Anglež Simpson, vseskozi med najboljšimi, Italijan Zilioli, Nizozemec De Haan, Francoz Anquetil in Španec Manzanque. Glavnina je prišla z zamudo 38" in za deveto oziroma deseto mesto sta se borila Stablinski in Cribiori.

Jan Janssen je zaslužen postal letošnji svetovni prvak. Sodil je že med glavne favorite in proti koncu je zapustil glavnino s tako silo, da so se mu vsi čudili. Janssen je letos zmagal tudi v etapni dirki Pariz-Nica ter osvojil zeleno majico najhitrejšega kolesarja tudi v Touru de France. Nizozemci so zelo veseli, ker so osvojili tudi šesto mesto (De Haan).

Odlikovali so se Italijani (2. Adorni, 5. Zilioli in 10. Cribiori — Taccone in Motta pa sta na koncu popustila), Francozi (3. Poulidor, 7. Anquetil in 9. Stablinski. — Zelo borbeno sta bila Anglade in Foucher) ter Anglež Simpson, letošnji zmagovavec dirke Milano-Sanremo. Tudi Španija ni razočarala (8. Manzanque ter dobra dirka Suareza), kar bi lahko rekli tudi o Švici (dobra dirka Bingelija ter Maurera).

Letošnji veliki poraženci so Belgijci, ki so odločno izgubili lanski častni naslov. Najboljši belgijski kolesar, bivši prvak Behey, se je uvrstil šele na deseto mesto! Desmet in Bocklandt pa na 20. oziroma 21. mesto. Van Looy je prišel 32. Zelo so razočarali tudi Nemci, čeprav je Oldenburg 12., Junkermann 15. in Altig 18.

Ce ocenimo uspeh poklicnih kolesarjev po državah bomo dobili naslednjo vrednostno lestvico: 1. Italija 44 točk, 2. Nizozemska 40, 3. Francija 35, 4. Vel. Britanija 18, 5. Španija 8 ter 6. Belgija in Nemčija 5 točk vsaka.

Vrstni red poklicne dirke: 1. JANSSEN (Nizozemska) v 7. 35' 52", 2. ADORNI (Italija), 3. Poulidor (Francija).

Ce so Belgijci želi v nedeljo zelo hud poraz, so bili v soboto zelo veseli, ker sta se Eddie Merckx in Willy Planckaert uvrstila na prvi dve mesti. Brez dvoma lahko trdimo, da je Merckx povsem zaslužen osvojil mavrično majico za nepoklicne kolesarje, ker je bil vseskozi najbolj borben. Merckx je sam prišel na cilj; z zaostankom 27" je sorojak Planckaert porazil glavnino. Na tretje mesto se je uvrstil Šved Petterson pred Francozoma Bazire in Raymond.

Belgija je bila tako najbolj uspešna od vseh ostalih držav, ker je osvojila prvi dve mesti. Tudi Francija se je odlikovala, ker ima med prvimi šestimi kar tri kolesarje (Bazire, Raymond in Aimar). Častno so se izkazali Nizozemci (9. Stevens in 10. Van der Vleuten), Italijani (vseskozi v borbi, čeprav je prvi Italijan Zanin, šele deseti), Rusi (9. Petrov) ter Švedi (3. Petterson). Razočarali so Švici, Nemci in Jugoslovani (57. Boltezar z zamudo 7' 13").

Ce ocenimo dirko nepoklicnih kolesarjev bomo dobili naslednjo lestvico: 1. Belgija 54, 2. Francija 37, 3. Švedska 19, 4. Nizozemska 15, 5. Italija 11, 6. Sovjetska zveza 9, 7. Nemčija 5, 8. Poljska in 9. Danska 1 točka.

Vrstni red nepoklicnih kolesarjev: 1. MERCKX (Belgija) 4. 39' 10", 2. PLANCKAERT (Belgija) z zaostankom 27", 3. Petterson (Švedska).

Nepoklicni kolesarji so tekmovali tudi v četrtki in sicer v dirki ekip na kronometer. Zmagala je prepričljivo Italija (Andreoli, Dalla Bona, Guerra in Manza) z prednostjo 3' 47". Na drugo mesto se je povsem nepričakovano uvrstila Španija, tretja je bila Belgija. Francozi, lanski svetovni prvaki, so se uvrstili šele na šesto mesto za Romunijo in se Dansko. Jugoslavija je bila 16.

Vrstni red ekipne dirke na kronometer: 1. Italija 2. 7' 20", 2. Španija, 3. Belgija.

Tudi ženske tekmujejo za mavrično majico. V tej športni panogi so gospodovale kolesarke iz Sovjetske zveze, ki so osvojile prvo (Emilija Sonk), drugo (Judina), šesto (Kučinskaja), sedmo (Puronen in deveto mesto (Trofimova). Belgijke so bile tudi letos velike nasprotnice močnih tekmovalk iz Rusije; osvojile so tretje (Sels), četrto (Gaillard), osmo (Cleiren) in enajsto mesto (Reynders). Omeniti moramo še Luksemburžanko Jacobs, Angležinjo Burton in Francozinko Peper.

Ce bi ocenili tudi žensko tekmo bi dobili naslednjo lestvico: 1. Sovjetska zveza 82, 2. Belgija 47, 3. Velika Britanija 13, 4. Luksemburška 12 in 5. Francija 3.

Vrstni red ženske dirke: 1. SONK (SZ) 1. 44' 57", 2. JUDINA (SZ), 3. Sels (Belgija).

Bravce bo brez dvoma zanimalo, katera država se je letos odlikovala v letošnjem kolesarskem prvenstvu. Vsi vedo, da naslov, ki ga je osvojil Janssen je važnejši od tistega, ki ga je osvojila Sovjetska zveza v ženski tekmi. Sestavili smo tako lestvico, ki upošteva uvrstitev prvih deset kolesarjev v vsaki cestni disciplini in ki je ena od druge drugače ocenjena. Dobili smo naslednji vrstni red: 1. Belgija 37,25, 2. Francija 33,75, Italija 32,75, 4. Nizozemska 28,75, 5. Sovjetska zveza 15,50, 6. Španija 10,50, 7. Švedska 10,25, 8. Velika Britanija 8,25, 9. Romunija 4,00, 10. Danska 3,00 11. Poljska in Luksemburška 1,50 ter 13. Madžarska 0,50.

Belgija je zmagala po zaslugi nepoklicnih kolesarjev (26,25), ki so osvojili prvo in drugo mesto ekipe (5,50), ki se je uvrstila na tretje mesto, ter žensk (5,50). Italija pa je nabrala 22 točk v dirki poklicnih kolesarjev, 10 točk v dirki ekip na kronometer ter 0,75 točk v dirki nepoklicnih kolesarjev.

Ce si ogledamo osvojene kolajne, bomo dobili naslednji vrstni red: 1. Belgija 10 (1-1-2), 2. Italija in Sovjetska zveza 8 (1-1-0), 4. Nizozemska 5 (1-0-0), 6. Španija 3 (0-1-0) in 7. Francija ter Švedska (0-1-1), ki imata eno točko.

d. t.

DOBER KOLESAR

V San Franciscu so navdušeno sprejeli 80-letnega Lymana Traina. Na starem kolesu je prevozil v 86 dneh 5000 kilometrov dolgo pot iz New Yorka preko vse celine na pacifično obalo. Ko so starino vprašali ali je zadovoljen s svojim podvigom, je rekel, da ni. Računal je, da bo prevozil razdaljo v 80 dneh, kolikor let ima in da bo prišel v San Franciscu na svoj rojstni dan.

ŽENA IN DOM

Ko se vračamo s počitnic

Ponavadi se vračamo s počitnic vse zagorele, vesele in celo bolj mladostne. Občutek imamo, da je naša glava lažja, da smo dobro razpoložene in sigurnejše same do sebe. Skoda je, če ta zaklad, ki smo si ga pridobile poleti, traja le malo časa. Še nekaj mesecev, pa bomo že sredi zime; pogostejši bodo glavoboli in prehladi. Ali lahko kaj storimo, da ne izgubimo tega, kar smo si pridobile poleti. Seveda lahko storimo mnogo. Če se vračamo vesele s počitnic, smo zato, ker se nam pozna korist počitka in življenja na prostem v očeh, v obrazu in na koži. Tudi v mestu, ako si pravilno uredimo svoje delo, lahko dobimo urico časa, da se odpočijemo na balkonu. Že samo bivanje na prostem zraku ugodno vpliva na nas in na našo kožo. Prav posebno pa dobro vplivajo šport, gibanje, in dolgi sprehodi.

SKLADATELJ ZA ARHEOLOGIJU

Igor Stravinsky je predlagal, da bi uporabili 15 tisoč dolarjev, ki predstavljajo honorar za njegov novi oratorij »Abraham in Izak«, za obnovitev rimske trdnjave Massada na obali Mrtvega morja. Za obnovitev te trdnjave je bil ustanovljen poseben sklad. Oratorij »Abraham in Izak« je zložil Stravinsky po naročilu izraelskih oblasti za 4. glasbeni in dramski festival v Izraelu. Oratorij je bil prvič izvajan 22. avgusta v Jeruzalemu. Naslednji dan so izvedbo ponovili v rimskem anfiteatru v Cezareji.

Trdnjava Massada je tesno povezana s poslednjim in najbolj junaškim poglavjem judovske zgodovine.

Skupina srbskih arheologov je odkopala blizu vasi Osredici na gori Kopaonik razvaline cerkve iz 15. stoletja. Strokovnjaki pravijo, da je to eden najlepših spomenikov srednjeveške arhitekture v Srbiji. Zaradi bogate in lepe plastike ter ostankov fresk, ki so bile narejene v zlatu, menijo, da je dal cerkev zgraditi despot Stevan Lazarevič.

Mladi, 17-letni violinist Gorjan Košuta iz Ljubljane bo nastopil ob koncu tega meseca v Washingtonu kot solist na simfoničnem koncertu, ki ga bo priredil ansambel »Mednarodni mladi simfoniki« iz Interlakena.

V Bonnu bodo do aprila prihodnjega leta dogradili novo impozantno stavbo za operne in dramske predstave, ki bo dobilo ime »Gledališče ob Renu«.

V okolici Prage so našli kakih 25 tisoč let star ženski kipec iz kremenjaka. Po mnenju čeških znanstvenikov gre pri kipcu, ki se ga je prijelo ime »Češka Venera, za izraz kulta materinstva.

Od 18. do 20. septembra bo v Slatini Radenci v Sloveniji drugi festival sodobne komorne glasbe. Kot javljajo, se ga bo kot častni gost udeležil tudi madžarski glasbenik Zoltan Kodaly.

Osmi jugoslovanski zvezni festival amaterskega filma bo letos v Ljubljani, 21. ter 22. oktobra. Festival prireja »Foto-kino zveza Jugoslavije«, organizira ga pa »Foto-kino zveza Slovenije«.

ZA SMEH

Zakonski vrtiljak

Na razpravi za razvezo zakona vpraša sodnik moža, zakaj hoče zapustiti svojo ženo.

»Ker je od prvega dne najinega zakona začela metati vame predmete, ki ji le pridejo pod roke.«

»Koliko časa pa ste poročeni?«

»Dvajset let.«

»In zakaj šele danes zahtevate razvezo?«

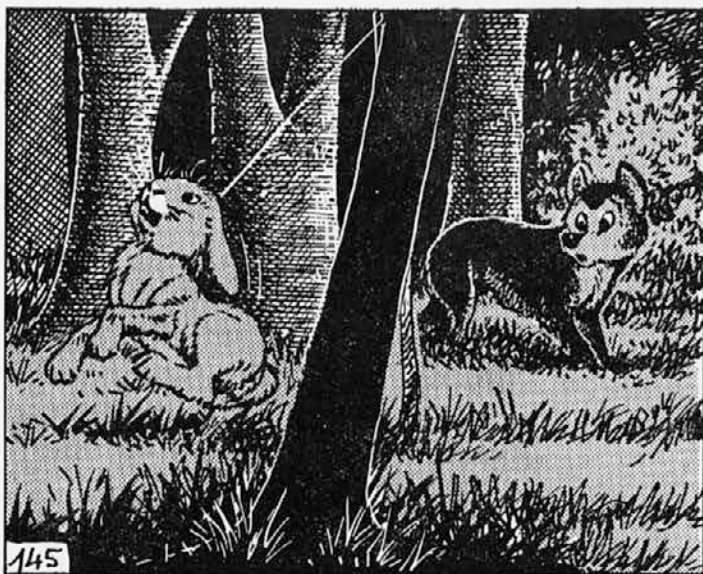
»Ker me je šele včeraj zadela.«

SLOVENSKA ATLETINJA IZENACILA SVETOVNI REKORD

Slovenska atletinja Draga Stamejčič je v soboto na mednarodnem tekmovanju v Celju izenačila svetovni rekord v teku na 80 m z zaprekami. Dosegla je čas 10,5 sek.

Velikega pomena je tudi naša prehrana; ne začinjamo spet s težkimi obroki, ampak skušajmo se čimbolj približati hrani, ki smo jo imele v poletnem času, predvsem mnogo zelenjave in sadja. Na ta način ne obtežimo želodca, pa tudi jetra bolj počivajo, kar nedvomno dobro vpliva na naše zdravje.

Večkrat slišimo, da postanejo ljudje v mestu bolj bledi in otožni. Vedeti moramo, da zdravje nima nič opravka z zagoerlostjo; skrbimo za pravilno prehrano in zadostni počitek, pa bo naš obraz vseeno lep. Otožnost pa lahko preženemo s trohico dobre volje in nekoliko večjim navdušenjem do življenja. Ne odpovejmo se zaradi nevolje tistemu veselju do življenja, katerega so nam dajali toplo sonce, jasno nebo ali tišina zelenega gozda.

145. Potem je nenadoma zaslišal nenavaden šum. Bil je že v bližini McTaggartovega taborišča in slišal je otepanje zajca, ki se je bil ujel v eno od nastavljenih zank. Zanka je zajca dvignila od tal, tako da se je le še z zadnjima nogama dotikal zemlje. Baree je začuden obstal. Ni vedel, zakaj zajec visi v zraku in tako čudno, smešno brca.

146. Baree tega ni mogel razumeti. Ni poznal pomena bakrene žice, pritrjene na gibko vejo, le začuden je opazoval to nenavadno poskakovanje. Take smešne igre pri zajcih še nikoli ni opazil! In ker zajec ni zbežal pred njim, se mu je prebudila lakota, z njo pa lovski nagon. Nekaj časa se je še obotavljal, potem pa se je pogнал na zajčka.

147. Obilna večerja je sparvila Bareeja v dobro voljo. Se pomislil ni na to, da bi se vrnil k jezeru spat. Začel se je počasi potepati po gozdu, ki je bil v mesečini tako prijeten. Ko se je hotel zriniti po ozkem prehodu med dvema podrtima debeloma, ga je nekaj stisnilo za vrat in skrivna sila ga je dvignila v zrak. Ujel se je v McTaggartovo zanko!

148. Ubogi Baree se nikakor ni mogel osvoboditi, čeprav je divje renčal in se krčevito otepal. Obupno se je boril za prostost in tanka žica se je že skoraj utrgala. Pa je glasove borbe zaslišal McTaggart. Spoznal je, da se v zanko ni ujel zajec. To bo volk ali ris, je pomislil, pograbil odejo in kol ter stekel proti nastavljeni zanki.

149. Prva McTaggartova misel je bila: »Volk!« Odvrigel je odejo in dvignil kol. Če bi takrat oblaki zakrili mesec, Bareeju ne bi bilo več rešitve. V mesečini pa je McTaggart opazil Bareejevo belo zvezdo in belo obrobljeno uho. Spustil je že dvignjeni kol na tla — psa vendar ne bo pobijal. Pograbil je odejo in se približal ujetniku.

150. Čez pol ure je Baree ležal ob McTaggartovem ognju tesno povit z jermeni v odejo, iz katere je gledala le njegova glava. Niti premakniti se ni mogel. Nekaj korakov oddaljen si je McTaggart izpiral krvavo roko. Tudi z vratu mu je polzel droben rdeč potoček. Jezno je gledal ujetnika in ga zmerjajoč preklinjal: »Ti hudič mali!«